

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
Донецький національний технічний університет

Методичні вказівки

до виконання курсової роботи з дисципліни

«Операційний менеджмент»

для студентів спеціальності

«менеджмент організацій»

Затверджено
навчально-методичною радою
спеціальності «Менеджмент
організації»

Протокол №   від   2011 р

Донецьк - 2011

Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Операційний менеджмент» для студентів спеціальності «Менеджмент організацій» усіх форм навчання / Укладач Качан І. В. – Донецьк: ДонНТУ, 2008 – 18 с.

Методичні вказівки містять: мету, рекомендований зміст, структуру та основні вимоги до підготовки та оформлення курсової роботи, тематику та зразки оформлення змісту, які націлені на надання студентам певної допомоги при написанні курсової роботи.

Зміст

1. Сутність дисципліни та мета курсової роботи.....	4
2. Вибір теми і об'єкта управління.....	5
3. Структура курсової роботи.....	6
4. Методичні рекомендації до виконання окремих розділів курсової роботи.....	7
Додаток А. Перелік тем курсових робіт.....	11
Додаток Б. Зразки оформлення змісту курсових робіт	13
Додаток В. Рекомендована література.....	17

1. Сутність дисципліни та мета курсової роботи

Основною операційного і виробничого менеджменту є управління виробничими системами. Виробнича система – це складна система взаємопов'язаних елементів виробничого процесу, які створюють єдине ціле і функціонують з ціллю виробництва промислової продукції або надання послуг.

Терміни «виробництво» та «операції» мають багато спільного. Однак, під виробництвом, в основному, розуміється випуск товарів і переробка сировини. Термін «операція» ширше. Він включає в себе не тільки виробництво товарів, але й надання послуг. Операції уявляють собою виробничу діяльність, як власно виробництво, так і інші, що пов'язані з творчим процесом. Дія, за результатами якої виробляються товари і надаються послуги, має загальну назву – операційна функція.

Операційний менеджмент покликаний забезпечити ефективно і раціональне ведення виробничої діяльності будь-якої організації (підприємства). Ефективність може бути визначена як досягнення поставлених перед системою цілей. Ефективність може також трактуватися як задоволення потреб покупців. Раціональність – це досягнення цілей або задоволення потреб, з використанням мінімуму ресурсів.

Таким чином, операційний менеджмент - це діяльність, що пов'язана з розробкою, використанням та удосконаленням виробничих систем, на основі яких виробляється основна продукція або послуги компанії (організації). Подібно маркетингу і фінансам операційний менеджмент представляє область бізнесу з явно вираженими управлінськими функціями.

Основна мета курсової роботи з дисципліни «Операційний менеджмент» - це розробка концепції удосконалення виробничої системи управління організацією. В роботі необхідно виявити і обґрунтувати шляхи удосконалення виробничої системи управління організацією з метою підвищення ефективності роботи підприємства і його конкурентоспроможності. Запропоновані пропозиції і рекомендації щодо удосконалення системи управління можуть охоплювати не

тільки всю виробничу систему, але й окремі її елементи (персонал, виробничу потужність, стратегію, якість, запаси та поставки, оперативне управління та планування, проекти, маркетинг – збутову діяльність та інше). Головне – щоб пропозиції були спрямовані на підвищення ефективності і раціональності операційної функції підприємства, а також на задоволення потреб покупців (замовників) виробляємих товарів або надаваних послуг.

2. Вибір теми і об'єкта управління

Тематика курсових робіт підрозділяється на два типи в залежності від глибини проведення детального аналізу діяльності конкретної організації і проробки питання про актуальність та обґрунтованість обраної теми в більшому або меншому ступені на основі вивчення літературних джерел. Для виконання робіт за тематикою I типу потребується більше інформації про підприємство і даних, що необхідні для вирішення проблеми (теми), обраної для дослідження. Роботи, що виконуються за тематикою II типу, потребують проведення теоретичних досліджень, в більшому обсязі на основі вивчення підручників, монографій і журнальних статей за даною проблемою. Для робіт цього типу характерно проведення більш глибокого аналізу вітчизняного та закордонного досвіду з досліджуваного питання, як з практичного, так і з теоретичного боку.

Обґрунтованість та актуальність обраної теми для більшості робіт цього типу може витікати з аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища організації (використовується методика SWOT- аналізу) або здійснення аналізу зовнішніх факторів прямого або посереднього впливу.

Зразковий перелік тем, що рекомендуються для виконання курсової роботи наведено у додатку А.

Вибір теми здійснюється в залежності від її актуальності для конкретної організації (об'єкта управління), можливості придбання на підприємстві необхідної інформації і належності потрібних літературних джерел для проведення теоретичних досліджень (не менш 7-8 джерел).

Вибір теми, а також можливе її корегування здійснюється в обов'язковому порядку за узгодженням с керівником курсової роботи.

Вибір об'єкту управління (організації) здійснюється розробником самостійно, керуючись своїм досвідом, знаннями, можливістю придбання необхідної інформації та інше. Ні галузева приналежність, ні організаційно - правові форми не можуть виступати обмежувачами при виборі об'єкта управління. Ним можуть бути самі різні організації і промислові підприємства, банки, навчальні заклади, підприємства торгівлі та сфери послуг, муніципальні заклади.

3. Структура курсової роботи

Курсова робота оформлюється у вигляді пояснювальної записки обсягом не менш 30-35 сторінок.

Курсова робота має наступну структуру:

- реферат;
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновок;
- перелік використаних джерел;
- додатки.

Реферат являє собою стислий анотований текст не більш 600 знаків (менш 0,5 сторінки) і ключові слова.

У вступі необхідно обґрунтувати актуальність теми курсової роботи і сформулювати ціль і завдання роботи.

Основна частина курсової роботи виконується у вигляді 3 розділів:

1. Аналітичний.
2. Теоретичний

3. Пропозиції та рекомендації щодо удосконалення системи управління організацією.

Перші два розділи повинні структурно поділятися на підрозділи.

У висновках наводяться стисло результати виконаної курсової роботи у відповідності з черговістю розділів.

На всі літературні джерела, що використовуються в роботі необхідно робити посилання за текстом.

Приклади змісту для різних тем курсових робіт наведено у додатку Б.

4. Методичні рекомендації щодо виконання окремих розділів курсової роботи

Аналітичний розділ

В основі написання цього розділу лежить управлінське обстеження (аналіз або дослідження) операційної функції організації, яке дозволяє виявити недоліки та резерви щодо підвищення ефективності діяльності організації. Результати аналізу, перш за все, повинні бути спрямовані на підвищення ефективності операційної функції та її раціональності, тобто повинні бути пов'язані з підвищенням конкурентоспроможності організації і задовольняти користувачів її продукції чи послуг. Виконання цієї частини курсової роботи повинно сприяти обґрунтуванню вибору теми досліджень за проблемою, що буде актуальною для розглядаємої організації.

Аналітичний розділ складається з трьох підрозділів:

- загальні відомості про підприємство;
- аналіз операційної функції;
- аналіз обраного показника (спеціальний аналіз).

Загальні відомості про підприємство: назва підприємства, географічне розташування, адміністративна належність, вид власності, організація виробничого процесу, праці, управління, аналізується використання виробничої потужності підприємства. Дається характеристика основних видів продукції або

послуг, наявність основних конкурентів, характеристика ринків збуту. Наводиться організаційна структура управління підприємства і надається її аналіз (переваги та недоліки).

Аналіз (дослідження) операційної функції виконується у наступній послідовності:

1. На основі Статуту підприємства визначається місія та операційна (виробнича) стратегія організації. З точки зору менеджменту, місія – це філософія організації, яка визначає принципи і цінності, у відповідності з якими організація має намір реалізувати своє призначення (розуміння існування організації), оцінюється рівень реалізації цілей і стратегії організації.

2. З точки зору операційного менеджменту описується склад і зміст операційної (виробничої) системи організації. Дається стисла характеристика елементів виробничої системи (персонал, виробнича структура управління, технологія, матеріали та комплектуючі, системи планування і управління).

3. Встановлюється, який вид виробничих перетворень здійснює виробнича система.

4. Описується головна операційна функція організації, а також дається характеристика товарів та послуг.

5. Описується модель операційної системи організації з точки зору руху матеріальних потоків («виробництво-постачання» або «транспортування-сервіс»).

6. Наводиться інформація про основних конкурентів. Дається оцінка конкурентоспроможності організації, і визначаються операційні пріоритети, які будуть сприяти підвищенню конкурентоспроможності.

7. Характеризується рівень використання виробничої потужності організації. Виявляються існуючі резерви підвищення виробничої потужності та «вузькі місця» для підприємств сфери послуг, даються пропозиції щодо підвищення виробничої потужності з точки зору покращення розташування та планування виробничої потужності.

8. Характеризуються існуючі на підприємстві товарно-матеріальні запаси і діюча система управління ними. Описується система функціонування складського

господарства. Даються пропозиції щодо вдосконалення системи управління запасами.

9. Описується, яким чином вирішуються на підприємстві питання управління якістю, сертифікацією продукції. Наводиться інформація про витрати організації, що пов'язані з незадовільною якістю продукції чи послуг. Даються пропозиції щодо покращення процесу управління якістю.

10. Описується організація системи оперативного управління на підприємстві і функціонування диспетчерської служби.

11. За результатами дослідження операційної функції організації даються пропозиції щодо вдосконалення системи управління організації, що сприятимуть підвищенню її конкурентоспроможності, досягненню цілей, які витікають з місії організації, а також покращенню організації функціонування виробничої системи.

Аналіз обраного показника (спеціальний аналіз)

У цьому підрозділі проводиться аналіз обраного показника, який вибирається в залежності від теми дипломної роботи. Дається оцінка показника за досліджуваний період. Виявляються загальні чинники, що впливають на результат обраного показника. На основі аналізу положення про підрозділ (відділ) та оцінки його діяльності виявляються недоліки та слабкі місця в роботі за цим напрямком на підприємстві. Підводяться підсумки проведеного аналізу і виявляються можливі резерви підвищення ефективності діяльності підприємства за досліджуваним показником.

Крім того, за результатами проведеного аналізу визначається актуальна для досліджуваного підприємства (організації) проблема, вивчення і рішення якої виконується у другому і третьому розділах курсової роботи.

Виконання першої (аналітичної) частини курсової роботи повинно бути підкріплено цифровим матеріалом, графіками, схемами, діаграмами та ін.

Теоретичний розділ

У даному розділі студент розкриває теоретичні аспекти теми, досліджує аналіз стану проблеми. Аналізується економічна сутність питання, його місце в

системі економічних знань, досягнутий рівень у розв'язанні проблеми. Обґрунтовується об'єктивна необхідність вдосконалення обраного показника. Аналізуються фактори впливу, методи і способи вирішення проблеми. В залежності від теми курсової роботи наприкінці розділу може бути наведено аналіз стану розвитку галузі або наявності проблем. На основі літературних джерел аналізується досвід із вітчизняної й закордонної практики за досліджуваною проблемою. Обґрунтовуються перспективи розвитку проблеми та напрями її вирішення.

Пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення системи управління організації (операційної системи)

У третій частині курсової роботи приводяться рекомендації, заходи або основні пропозиції щодо удосконалення системи управління організації, які витікають з результатів дослідження проблеми (виконання другої частини та підрозділу 1.3 курсової роботи). Слід оцінити передбачувану результативність запропонованих заходів та описати механізм впровадження. Результативність (чи ефективність) пропозицій в залежності від об'єкту оцінки може носити кількісний або якісний (в окремих випадках) характер.

Перелік тем для виконання курсової роботи

I тип тематики

1. Формування виробничої стратегії.
2. Управління конкурентоспроможністю організації.
3. Управління виробничими потужностями на підприємстві.
4. Оперативне управління і диспетчерування виробництва.
5. Управління системою оперативного контролю на підприємстві.
6. Управління продуктивністю організації.
7. Управління проектами.
8. Управління закупками. Закупки “Точно і вчасно”.
9. Управління матеріально-технічним забезпеченням.
10. Управління ланцюгом поставок.
11. Управління запасами.
12. Управління маркетинго-збутовою діяльністю.
13. Управління якістю продукції.
14. Виробнича система “Точно і вчасно”.
15. Розміщення виробничих і сервісних об’єктів.
16. Статистичні методи управління якістю.
17. Стратегічне планування потужностей.
18. Операційна стратегія і конкурентоспроможність.
19. Управління чергами. Система масового обслуговування.
20. Моделі в управлінні виробництвом.
21. Проектування послуг і вибір процесу обслуговування.
22. Лінійне програмування в управлінні виробництвом.
23. Розташування обладнання і планування приміщень.
24. Попит та його прогнозування.
25. Технічне та сервісне обслуговування.
26. Календарне планування виробництва.
27. Тотальне управління якістю і сертифікація якості.

28. Продуктивність та якість послуг.
29. Управління кадровим потенціалом організації.
30. Удосконалення системи корпоративного управління на підприємстві.
31. Удосконалення системи планування та прогнозування на підприємстві.

II тип тематики

32. Антикризове управління.
33. Стратегічне управління.
34. Управління реструктуризаційними процесами на підприємстві.
35. Санація як спосіб фінансового оздоровлення виробництва.
36. Оновлення бізнес-процесу (реінжинірінг).

Зразки оформлення змісту курсових робіт

Тема: «Загальне управління якістю і сертифікація якості»

(I тип тематики)

Вступ.

1. Аналіз (дослідження) операційної функції підприємства.

1.1 Характеристика підприємства «Завод компресорів».

1.2 Аналіз операційної функції.

1.3 Аналіз стану управління якістю на заводі.

2. Управління якістю продукції.

2.1 Якість, її визначення і сутність.

2.2 Загальні підходи і методи з управління якістю.

2.3 Загальне управління якістю.

2.4 Міжнародний досвід і проблеми з управління якістю продукції.

3. Пропозиції і заходи щодо удосконалення системи управління якістю.

3.1 Система забезпечення якості продукції на заводі.

3.2 Порядок підготовки та проведення сертифікації продукції підприємства «Завод компресорів».

3.3 Пропозиції та рекомендації щодо удосконалення системи контролю якості продукції.

Висновки.

Перелік використаних джерел.

Додатки.

Тема: «Управління кадровим потенціалом організації»

(I тип тематики)

Вступ.

1. Аналіз операційної функції організації.

1.1 Характеристика організації і організаційна структура її управління.

1.2 Управлінське обстеження операційної функції.

1.3 Аналіз кадрового потенціалу організації.

2. Роль управління персоналом в удосконаленні системи управління організацією.

2.1 Сутність, мета і завдання управління персоналом.

2.2 Аналіз принципів і методів управління персоналом.

2.3 Сутність основних підходів з розробки кадрової політики в організації.

2.4 Аналіз передового досвіду з управління персоналом.

3. Заходи щодо удосконалення системи управління персоналом.

3.1 Основні пропозиції та рекомендації щодо удосконалення системи управління персоналом.

3.2 Оцінка ефективності запропонованих заходів щодо удосконалення управління персоналом.

Висновки.

Перелік використаних джерел.

Додатки.

Тема: «Стратегічне управління»

(II тип тематики)

Вступ.

1. Управлінське обстеження операційної функції підприємства.

1.1 Стисла інформація про підприємство.

1.2 Аналіз операційної функції.

1.3 Аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища організації (SWOT-аналіз).

2. Теоретичні основи стратегічного управління.
    - 2.1 Функції стратегічного менеджменту.
    - 2.2 Підходи до формування напрямків розвитку організації.
    - 2.3 Етапи стратегічного управління.
    - 2.4 Аналіз вітчизняного та закордонного досвіду зі стратегічного управління підприємством.
  3. Заходи щодо удосконалення системи управління організацією на основі стратегічного управління.
    - 3.1 Загальні пропозиції щодо стратегічного розвитку підприємства.
    - 3.2 Вибір та обґрунтування стратегії розвитку підприємства.
    - 3.3 Оцінка ефективності запропонованих заходів щодо удосконалення стратегічного розвитку підприємства.
- Висновки.
- Перелік використаних джерел.
- Додатки.

Тема: «Удосконалення маркетинго-збутової діяльності підприємства»
(I тип тематики)

Вступ.

1. Аналіз операційної функції підприємства.
  - 1.1 Загальні відомості про підприємство.
  - 1.2 Аналіз операційної функції.
  - 1.3 Аналіз стану маркетингової діяльності підприємства (або маркетингові дослідження ринку продукції, що виробляється на підприємстві).
2. Теоретичні основи маркетинго-збутової діяльності.
  - 2.1 Сутність маркетингу як системи управління діяльністю підприємства.
  - 2.2 Управління маркетингом.
  - 2.3 Концепції стратегічного маркетингу.
  - 2.4 Роль маркетингу і логістики в збутовій діяльності підприємства.

3. Рекомендації і заходи щодо удосконалення маркетинго-збутової діяльності підприємства.

3.1 Загальна характеристика заходів.

3.2 Впровадження автоматизованої системи управління персональними продажами.

3.3 Оцінка ефективності запропонованих заходів.

Висновки.

Перелік використаних джерел.

Додатки.

Рекомендована література

1 Основна література

1. Чейз Р., Эквилайн Н., Якобс Р. Производственный и операционный менеджмент: М.: Издательский дом "Вильямс", 2001.-704 с.
2. Гэлловэй Л. Операционный менеджмент.-СПб: Питер, 2001.-320 с.
3. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Виробничий (операційний) менеджмент. Навч. посібник. – Київ, ЦУЛ, 2003. – 532с.
4. Производственный менеджмент: Учебник/Под ред. В.А. Козловского.- М.: ИНФРА-М, 2003.-574с.
5. Ильдеменов С.В., Ильдеменов А.С., Лобов С.В. Операционный менеджмент: Учебник – М.: ИНФРА-М, 2005, - 337 с. (Учебники для программы МВА).
6. Казанцев А.К., Подлесных В.И., Серова Л.С. Практический менеджмент:В деловых играх, хозяйственных ситуациях, задачах и тестах: Учебн. Пособие. – М.: ИНФРА – М, 1998. – 387 с.
7. Методические указания к практическим занятиям по производственному менеджменту. Часть 1.- Донецк, ДонГТУ, 1998.-26 с.
8. Школа І.М., Михайловська О.В. Операційний менеджмент. Практикум. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2004 – 376 с.

2 Додаткова література

- 1.Курочкин А.С. Операционный менеджмент: Учеб. Пособие.- К.: МАУП, 2000.- 144с.
- 2.Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента.- М.: "Дело", 1992.- 702 с.
- 3.Соснін О.С., Казарцев В.В. Виробничий і операційний менеджмент: Навч. посібник.- К.: ЄУФІМБ, 2001.- 147 с.
- 4.Макаренко М.В. Махалина О.М. Производственный менеджмент: Учеб. пособие для вузов.- 1998

5. Фатхутдинов Р.А. Производственный менеджмент: Учеб.- М., 1997
6. Дилфорт Д. Производственный и операционный менеджмент.- Минск, 1995.
7. Робсон М., Уллах Ф. Практическое руководство по реинжинирингу бизнес-процессов / Пер. с англ. Под ред. Н.Д. Єриашвили. – М.: Аудит. ЮНИТИ, 1997.
8. Яременко О. Операционный менеджмент – Х.: Фолио, 2002. – 231 с.
9. Радионов А.Р., Радионов Р.А. Управление производственными запасами // Менеджмент в России и за рубежом. - №1. – 1999. – С. 49-54.
10. Козловский В.А., Маркина Т.В., Макаров В.М. Производственный и операционный менеджмент: Учебник. – СПб.: Специальная литература, 1998. – 365 с.
11. Кобилянський Л.С. Управління проектами: Навч. Посіб. – К.: МАУП, 2002. – 200 с.
12. Ильенкова С.Д. Управление качеством: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ, 2000. – 199 с.
13. Колесников С. Управление ресурсами предприятия // Логистика. – 1999. №2. – С. 34-40.
14. Страхова О.А. Менеджмент: практические ситуации, деловые игры, упражнения. – СПб: Издательство «Питер», 2000. – 144 с.
15. Сумець О.М. Основи операційного менеджменту: Підручник. – К: ВД „Професіонал”, 2004. – 416 с.
16. Василенко В.О. Антикризисне управління підприємством: Навчальний посібник. – Київ: ЦУЛ, 2003. – 428 с.
17. Василенко В.А., Мельник И.Е. Операционное и ситуационное управление в системе менеджмента: Учебное пособие. – М.: МГИУ, 2002. – 530 с.
18. Казанцев А.К., Серова Л.С. Основы производственного менеджмента: Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 348 с.